

Вадим Королик
студент гр. ФМСм-11,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль
Науковий керівник: к.е.н., доцент Інна Гуцул

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЦЕДУР МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ

Митний контроль та митне оформлення є основними процедурами при переміщенні товарів через митний кордон України різними видами транспорту.

Оминаючи дискусію щодо співвідношення митного контролю та митного оформлення, вважаємо, що і митний контроль, і митне оформлення є різними процедурами, які взаємопов'язані та взаємозалежні. Саме тому виокремлення та віднесення окремих митних формальностей і дій до процедури митного контролю або до процедури митного оформлення є в деяких випадках умовним. Митний контроль – це сукупність заходів, що здійснюються з метою забезпечення додержання норм цього Кодексу, законів та інших нормативно-правових актів з питань державної митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку [1].

До форм митного контролю, які не перераховані в ст. 336 МК України, необхідно віднести: попередній документальний контроль; верифікацію сертифікатів про походження товарів з України; ідентифікацію товарів, транспортних засобів комерційного призначення; дослідження проб та зразків товарів; використання технічних та спеціальних засобів контролю; митне спостереження.

Звісно, не всі форми митного контролю застосовуються посадовими особами митниці при переміщенні товарів різними видами транспорту. Так, в залежності від об'єкту митного контролю найбільш застосовуваними формами митного контролю щодо транспортних засобів комерційного призначення є:

- перевірка документів та відомостей, які надаються митним органам під час переміщення транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України;
- огляд та переогляд транспортних засобів комерційного призначення;
- ідентифікація транспортних засобів комерційного призначення;
- облік транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України.

Щодо товарів, які переміщуються через митний кордон України різними видами транспорту, найбільш розповсюдженими формами митного контролю є:

- попередній документальний контроль;
- перевірка документів та відомостей, які надаються митним органам під час переміщення товарів через митний кордон України;
- ідентифікація товарів;
- огляд та переогляд товарів, ручної поклажі, багажу.

Щодо громадян, які переміщуються через митний кордон України різними видами транспорту, найбільш розповсюдженими формами митного контролю є:

- особистий огляд громадян;
- усне опитування громадян.

Незалежно від об'єкту митного контролю посадові особи митниць застосовують таку форму митного контролю, як спостереження, яке може здійснюватися без використання технічних засобів (наприклад, безпосереднє спостереження посадовою особою митниці в зоні митного контролю за поведінкою осіб, які перетинають митний кордон України), і з застосуванням технічних засобів.

Рідше за вищевказані форми митного контролю на транспорті також можуть бути застосовані наступні форми:

- огляд територій та приміщень складів тимчасового зберігання, митних складів, вільних митних зон, магазинів безмитної торгівлі та інших місць, де знаходяться товари, транспортні засоби комерційного призначення, що підлягають митному контролю;
- направлення запитів до інших державних органів, установ та організацій, уповноважених органів іноземних держав для встановлення автентичності документів, поданих органу доходів і зборів;
- перевірки обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України та/або перебувають під митним контролем.

Процедура митного оформлення фактично виражається в сукупності суворо визначених митних формальностей та дій декларантів по виконанню, а посадових осіб митниці – по забезпеченню виконання встановленого нормами митного законодавства України порядку переміщення товарів через митний кордон України.

Митне оформлення на транспорті складається з низки митних формальностей, а саме попередніх операцій, тимчасового зберігання (стосується виключно товарів) та декларування.

Попередніми операціями необхідно вважати дії, які виконуються до початку митного оформлення товарів та транспортних засобів комерційного призначення. До попередніх операцій необхідно віднести:

- попереднє повідомлення митних органів про намір ввезти товари на митну територію України;
- подання документів та відомостей митним органам у пунктах пропуску через державний кордон України;
- доставка товарів та документів у місце, визначене митним органом [3].

Метою попереднього повідомлення є не тільки прискорення митного оформлення, але й планування керівництвом митного поста раціонального використання інспекторського складу. Саме за допомогою аналізу попередніх повідомлень є можливість на певний період часу збільшити інспекторський

склад митного поста для запобігання затримці транспортних засобів у пунктах пропуску через державний кордон України.

Слід відразу зазначити, що попереднє повідомлення не стосується морських, річкових та повітряних суден, які під час перебування на митній території України не роблять зупинок у портах чи аеропортах, розташованих на цій території. Відносно ввезення товару таке повідомлення є обов'язковим.

Подання документів та відомостей митниці у пункті пропуску через державний кордон України належить до обов'язків перевізника і може виконуватись особою, що безпосередньо здійснює перевезення, вповноваженим представником перевізника, декларантом. Статтею 322 МК України визначено, що документи на товари, транспортні засоби комерційного призначення подаються органам доходів і зборів у пунктах пропуску через державний кордон України не пізніше ніж через три години після прибуття зазначених товарів у пункт пропуску через державний кордон України. Зазначмо, що така дія здійснюється незалежно від напрямку переміщення.

Законодавством не встановлені строки пред'явлення товарів, транспортних засобів та передачі документів митниці у місці доставки. Вказується, що така дія повинна бути виконана у мінімально можливий строк після їх прибуття, а в разі прибуття поза робочим часом, встановленим для митниці, – у мінімально можливий строк після початку її роботи.

Декларування є основною митною формальністю процедури митного оформлення, яке здійснюється шляхом заявлення за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом вчинення дій) точних відомостей про товари, мету їх переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення. Причому письмова форма декларування поділяється на два види – подання або електронних документів, або документів на паперовому носії. Декларування шляхом вчинення дій – це вибір фізичною особою одного із двох каналів проходження митного кордону України. Канал, позначений зеленим кольором («зелений коридор»), призначений для декларування шляхом вчинення дій громадянами, які переміщують через митний кордон України товари в обсягах, що не підлягають оподаткуванню митними платежами та не підпадають під встановлені законодавством заборони або обмеження щодо ввезення на митну територію України або вивезення за межі цієї території і не підлягають письмовому декларуванню. В інших випадках необхідно обирати канал, позначений червоним кольором («червоний коридор») [2].

Звернемо увагу, що тільки на автомобільному транспорті передбачається двоканална система митного контролю щодо самих транспортних засобів комерційного призначення. На залізничному, водному, повітряному транспорті двоканална система митного контролю передбачається виключно для пасажирів цих транспортних засобів.

Виконання дії щодо проставлення посадовою особою митниці у митній декларації відбитка особистої номерної печатки, свідчить про завершення митного оформлення. Наступною дією є внесення до електронної митної

декларації відмітки про завершення митного оформлення та номери особистої номерної печатки посадової особи митниці, яка завершила митне оформлення.

Таким чином митне оформлення товару складається з наступних митних формальностей: попереднє повідомлення (виключно при ввезенні товару); тимчасове зберігання (необов'язково); декларування; прийняття митної декларації; оформлення митної декларації; завершення митного оформлення.

У випадку декларування в порядку, установленому для громадян, виконуються наступні митні формальності:

– декларування, на якій виконуються дії щодо отримання товаросупровідних, товаротранспортних документів (не завжди здійснюється); заповнення митної декларації для письмового декларування товару, що переміщуються через митний кордон України громадянами для особистих, сімейних та інших потреб, не пов'язаних зі здійсненням підприємницької діяльності та її подання митниці;

– оформлення митної декларації, на якій виконуються дії щодо: перевірки поданих документів; прийняття рішення щодо оподаткування митними платежами товару; стягнення митних платежів (не обов'язково); проставлення особистої номерної печатки посадовою особою митниці.

Список використаних джерел

1. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-45, № 46-47, № 48. Ст. 552.
2. Бережнюк І. Г., Несторишен І. В., Неліпович О. В. Генеза категорії «митна процедура» в законодавчому та науковому контекстах. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*: зб. наук. пр. Кіровоград: КНТУ, 2014. Вип. 25. С. 163-170.
3. Прокопенко В. В. Виконання митних формальностей при переміщенні товарів через митний кордон України різними видами транспорту: монографія. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2018. 336 с.